

Nr 61.

Av herr **Lindblom** m. fl., ang. vissa ändringar i lagen om krigsskadeersättning.

Genom en den 21 juni 1940 utfärdad lag om krigsskadeersättning och i densamma den 6 dec. 1940 vidtagna ändringar och tillägg ha fastställts de grunder, enligt vilka ersättning skall utgå för krigsskadad egendom, såväl fast som lös, samt vad som av vederbörande egendomsägare skall betalas för gäldande av denna ersättning. Mot dessa bestämmelser synes i huvudsak intet vara att erinra, på ett par undantag när. Det ena gäller egendom, som är intecknad, det andra gäller den tid, från vilken ersättning skall utgå.

Det förhåller sig ju så att nära nog all fast egendom är intecknad; lös egendom är däremot i regel icke intecknad för gäld, med undantag av varor och maskiner, där ofta s. k. förlagsinteckning förekommer.

Inträffar nu att fast egendom — ett hyreshus i stad eller en jordbruks-egendom på landet — blir så svårt krigsskadad t. ex. i början av ett krig, att resp. byggnader bliva oanvändbara och att vid en lantegendom också gröda samt fasta och lösa inventarier förstöras, blir följden den att fastigheternas resp. ägare förlora sina inkomster — i hyreshuset försvinna hyresinkomsterna, och från lantegendomen kan så gott som ingenting försäljas. Ägarna kunna då ej betala föreskrivna räntor och amorteringar å den intecknade gälden. Detta kan då få till följd att kreditgivaren, som i regel är bättre ställd än låntagaren, inropar egendomen på exekutiv auktion med rätt för honom såsom ny ägare av fastigheten att tillgodogöra sig den krigsskadeersättning, som efter krigets slut skall utgå för den vållade krigsskadan. Den ursprunglige ägaren kan alltså på grund av krigsskadan helt enkelt bli av med sin egendom, och i regel blir han då också fullständigt ruinerad.

Vad här sagts om intecknad fast egendom torde också gälla för sådan lös fabriks-egendom, i vilken förlagsinteckning tagits.

Det torde emellertid icke hava varit lagstiftarnas mening att en sådan verkan skulle kunna uppkomma, utan meningen har väl varit att skydda icke blott kreditgivaren utan också ägaren av vederbörande egendom för förluster i följd av kriget.

Till förhindrande av att dylika förhållanden uppkomma är det enligt vår mening nödvändigt att lagen redan nu kompletteras med en bestämmelse om moratorium för all krigsskadad egendom, åtminstone i så måtto att en kreditgivare icke skall kunna vidtaga exekutiva åtgärder mot krigsskadad egendom, förrän ersättning för krigsskadan utfallit. Enligt moratorielagen har Kungl. Maj:t erhållit rätt att kunna för de fall som här omnämnts meddela förordnande om moratorium, men det kan ifrågasättas om det inte vore fördelaktigt med en sådan komplettering att det klart utsades redan i för-

väg att för krigsskadad fastighet moratorium för intecknad gäld inträder i och med att krigsskada skett och anmälan därom gjorts. En dylik bestämmelse är icke främmande för svensk lagstiftning. Vi erinra om nu gällande bestämmelse, som förhindrar hyresvärd att vidtaga avhysning av hyresgäst, inkallad i beredskapstjänst, förrän hyresersättning utgått till den inkallade. (Lagen om anstånd för vissa värnpliktiga med betalning av hyra m. m. av den 19 april 1940.)

Beträffande den tid, då krigsskadeersättning skall utgå, föreskriver lagen, att ersättning skall utbetalas senast sex månader efter krigets slut. Sker ej så skall ränta å ersättningsbeloppet erhållas för tiden efter sex månader.

Denna bestämmelse har emellertid till följd, att en person som får sin egendom förstörd i början av ett krig — vi kunna antaga att kriget varar i fyra år — får väsentligt mindre ersättning än den, som får sin egendom förstörd strax före krigets slut. Den förre ägaren får nämligen utöver förlusten genom krigsskadan vidkännas fyra års ränteförlust å skadebeloppet, vilket den senare slipper undan. En sådan verkan av lagen torde väl heller icke varit avsedd, utan meningen har väl varit att alla ägare av krigsskadad egendom skulle erhålla om möjligt likvärdig ersättning för den skada som drabbat dem genom kriget. Denna ojämnhet i lagens verkningar torde emellertid kunna avhjälpas genom ett tillägg, som bestämmer att räntan å ersättningsbeloppet skall utbetalas från tiden då skadan skedde till tiden för utbetalningen av ersättningsbeloppet, i den mån denna överstiger sex månader. Om så sker torde någon orättvisa icke uppkomma för de ägare, som få sin egendom skadad i början av ett krig, utan alla få likvärdig ersättning oberoende av när skadan uppstod.

Under återopande av vad vi sålunda anført få vi därför hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte göra framställning om att lagen om krigsskadeersättning av den 21 juni 1940 kompletteras i så måtto att

dels moratorium automatiskt inträder för all krigsskadad egendom, åtminstone i den utsträckning att exekutiv åtgärd mot sådan egendom icke kan vidtagas förrän krigsskadeersättning utfallit, och

dels att ränta å ej utbetalat ersättningsbelopp skall utgå från tiden, då skadan inträffade, till tiden för utbetalningen av ersättningsbeloppet i den mån denna tid överstiger sex månader.

Stockholm den 21 januari 1943.

E. A. Lindblom.

Emil Petersson.

Joh. Friggeråker.

Ivar Persson.

Eskil Albertsson.